

kritički neresničnost Jasonovega brodarenja po Dunaji (Donavi), Savi in Ljublani dokazal. Sam Jason je basnoslovska oseba, o kateri bomo v svojih bukvah obširniše govorili. Bila je še pred dvema letoma naša misel, da se imé Emona, Aemona, Hemon, Hemuna, Hema ima iskati v tematu holm ali hm, kakor je gorenski izrek, in da se je pozneje nadomestilo ime starega mesta s soimenom lub, in odtod Lublana. Ali po vsestranem pretehtovanji vidim, da ta ne derži. Ponujam tedaj drugo domorodnim prijateljom zgodovine starega slavnega mesta, in postavljam za tema imena Aemona, Emona, indiški glagol am (vindiziran em), latinski amare, ljubiti. Način pisanja Emona, Aemona je tedaj starejši in izvirniši, kar tudi ta okelščina potrjuje, da le poznejši pisatelji pišejo Hemon, Hemuna, Hema. Predstavljeni soglasnik h je toraj slovenski digama, kakor se to v slovenskem jeziku pogostoma nahaja, postavim, hoko, hokno namesti oko, okno. Priime Ama, vindizirano Ema, je imela Shiva po dobri svoji strani, zato nahajamo v ljublanskem gerbu symbol bele dobre strani pet limbarjev (číslo 5. je po indiškem mythu symbol pet prvih moči (Grundkräfte) natvore; da je Shiva personificirana moč prirode (natvore), vé vsak, kateri indiški mythus pozna), pa tudi černe hude strani draka na stolpu sedečega; celó stolp je njeni atribut in ona se zatega voljo velí stolponositelka, die Thurmtägerin *).

Ljublana je tedaj obnovljeno imé starega Emona, Hemon. Kdo zamore réči, da stari Slovenci glagola am niso poznali? Mi še imamo dnešnji den čisto neorganičke indičke lastne imena, postavim Udmat, kar toliko pomeni kot Mokrice, Vedice. Ako se je to imé s čisto indičko obleko (primeri agnimat indiški, ognjevat slovenski) do dnešnjega dné ohranilo, kdo bi se podstopil tajiti, da ni z imenom Emona ravno taka?

Takšna je z imenom reke Sora, Sura, kar pomeni kravo, še, kakor mi g. Kurnik iz Teržiča piše, po Gorenskem znana beseda. To imé je čisto indiško, in ko bi ga bili Slovenci od Keltov ali Latinov prejeli, gotovo bi ga bili po svojem prikročili, kakor so si vse neizvirne imena, postavim, Donau (staronemški Donawe) v Dunaj za svoje usta in svoj jezik pripravili. Da bi bili vendar to okoljščino naši starinoslovci premislili, da mi Slovenci vse imena tako izgovarjamo, kakor so jih že — z malo spremeno — stari pisali, gotovo bi toliko neslanih réči ne brali. Kar ni izvirna vlastovitost naroda, to narod pokvari; — resnico teh besed nas učí vsakdanja skušnja. Nemeec je našo Soro si prikročil v Zeyer, Savo v Sau, Lubno v Laufen; Slovenec nemške besede, postavim, Eisenbahn v Hajzelbank, in tako bi bil tudi imena rek Save, Drave, Mure, in imena mest Siscia, Celeja zarobil po svojem, ako bi vlastovitost njegovega jezika ne bile.

(Dalje sledí.)

Za poduk in kratki čas.

Ali mora tergovec (kupec) pošten biti?

V starodavnih časih, ko so ljudje še malikovali in so imeli za mnoge stanove lastne bogove, niso od tergovcov kaj preveč pošteno mislili, zakaj ravno tisti bog — Merkuri — ki je bil bog tatov, je bil tudi bog tergovcov. Ko pa so sčasoma padli maliki temnih časov in je luč kristjanstva razsvetila tudi človeško vest, je šel tudi „Merkuri“ rakom zvižgat, in poštenje je nastopilo tudi pri tem stanu, od kterege so nekdam mislili, da ne more pošten biti.

Dandanašnji je stan tergovcov veliko obrajtan, ne zato, da si napravi veliko premoženja, ampak zato, ker

*) Niklas Müller „Glauben der Hindu“ str. 322.

je potreben za tistega, ki izdeluje, kakor za tistega, ki kupuje. On je tako rekoč med sredje, ki nam polajša to povsod dobiti, česar nam je za vsakdanje življenje potrebno.

Tergovski stan pa je težek stan, ne zato, da mora tergovec pridno delati, se dostojno truditi, ampak zato, da ne preskoči vojnic poštenja. Skušnjave so velike, ki lahko zapeljejo človeka, da želi hitro obogateti s sleparijo in presilno dobičkarijo.

Dobička kaj mora imeti tergovec, če ne, ne more izhajati, in nihče mu ne more za zlo vzeti, ako je ktrikrat posebno dobro zadel pravi čas nakupovanja ali si nakupil blago cenejše na mestu, ki morebiti deset družim ni znano, s katerimi vred ga sedaj po ravno tisti ceni prodaja. To ni goljufija, to je sreča kupčijska.

Sleparija pa je, ako slabo blago prodaja za dobro, in kar robí manjka, priklada z lažnjivimi besedami. Sleparija je, če tergovec iz fabrike prejeto, naročeno blago graja (tadla) fabrikantu, da mu nepošteno odšipne od izgovorjene cene. Nepošteno je barantati s kontrobanom, ne le zato, ker je goljufija zoper državo, ki to prepové, ampak tudi zato, ker druge tergovce, svoje tovarše, ki s tako robo ne kupčujejo, poškoduje in po nepošteni poti vleče kupce v svojo štacuno.

Ako tergovec blago po tako visoki ceni prodaja, da dobiček ni v nobeni primeri z vrednostjo blaga, je to poškodovanje svojega bližnjega, kateremu dnar iz mošnje krade, le na drugi poti kakor tat. Ako pa nasproti blago iz kakoršnih sleparskih vzrokov trosi po tako niski ceni, da drugi pošteni tergovci ga ne morejo prodajati brez škode, ker ga tudi on prodaja v svojo škodo, se tudi to ne vjema s poštenim tergovcem.

Goljufno je blago ponarejati (verfälschen). V velicih mestih, pa tudi drugod se zlasti o tem velike goljufije godé. Pravijo, da v Parizu se teško dobí sol, kateri ni primešan gips ali kakošen drug ostanjk iz kemiških fabrik; štirko mešajo z apnom in prahom alabastrovim, cukér z apnom, čokolado s sprideno moko, lojem in mastjo, sirovo maslo z lojem, sterd s krompirjevim sirupom, kavo s cikorjo, mleko z vodo, štirko in žajfnico, jesih s hudičevim oljem in družimi ostrimi kisljinami itd. Al ni nam treba v Pariz in London iti, — tudi drugod take nepoštene mešaniče niso neuvadne.

Po vsem tedaj vprašamo: ali ima nepoštenost tergovca dolg obstanek? Skušnje nas učé, da goljufija ne terpi dolgo, in da pred ali pozneje pride na dan. Dan današnji je, kamor se ozremo, toliko tergovcov, da, kdor pošteno ne ravna, se ne more dolgo obderžati.

Ako tedaj hoče tergovec dolgo obstati, ne smé nikodar drugej dobička iskati, kakor v pridnosti, postrežljivosti, umni glavi in poštenosti. To so štirje stebri, na ktere se sreča tergovska opira. Kdor ima poverh te sreče še posebno srečo, da mu Bog še posebno blagoslovi početja njegove, bo pa se vé da še lažje barantal.

Vselej pa je poštenost tisto kazalo, ki kupce vabi naj stanovitniše v svojo štacuno.

In tak pošten tergovec je spostovan mož v družbi človeški; vse ga obraja, vse ga hvali; njegovo imé sloví deleč po deželi. On je srečen, in zasluži srečen biti, ker nobenega ni oškodoval, mnogim pa postregel. Lahko bo takemu možaku tudi tisto rajtingo narediti, ki je poslednja našega življenja.

(Iz „Unterh. a. h. St.“)

Slovanski popotnik.

* V „Šolsk. prij.“ se bere sledeče: Pripravniška šola v Ljubljani bo menda zaspala (!) Prav pametno bi bilo, potem taistih (?) 200 rajnšev idriški poglavitni

šoli za nje trud z 20 pripravniki nakloniti. V Celovcu število pripravnikov vedno naraša, v Ljubljani se zmanjšuje, — čudno in žalostno! Pomagaj, kdor bi pomagati mogel, pomagati imel!“

* Drugi zvezek „celske kronike“ slavnoznane g. Ig. Orožna je že prišel na svetlo. Hvala 1. zvezka gré po pravici tudi drugemu. Gosp. izdatelj je marljivo naberal zgodbe celskega mesta, ki so mnogokrat v zavezi z dogodbami sosednih deželá, tedaj je „kronika celska“ zanimivo tudi čez meje imenovanega mesta, ki je tako rekoč središče, v katerem in okoli kterega se je mnogo v zgodovini slovenskih dežel važnega godilo. Vsim dogodbam, ki so našete po versti lét, v kterih so se primerjale, je dostavljen vir, iz kterega je pisatelj zajemal dogodbe.

* Odbor za stavbo českega narodnega gledišča je čas, v katerem se imajo obrisi tega gledišča predložiti, do 26. decembra podaljšal.

* Prihodnji mesec bo na Dunaji politični časnik „Svetovid“ v serbskem jeziku dvakrat v tednu izhajati začel.

* Neumorni načelnik društva horvaškega za povestnico jugoslavnsko gosp. Ivan Kukuljević Sakcinski je izdal 3. knjigo „arhiva“. Krasna zberka je sopet mnogoverstnih zanimivih člankov iz povestnice, starinstva, zemljopisja, umetnosti itd. jugoslavnskih dežel, spisanih od slavnoznanih možakov, med kterimi nahajamo tudi gosp. Step. Kociančiča iz Gorice.

* Kočevska trivialna šola je povzdignjena v poglavitno šolo s 3 razredi.

* „Slobodijada“ slavnega poslednjega vladika črnogorskega Petra Petrovića Njegoša je že prišla na svetlo.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Ljubljane. Po včerašnjem naznanilu dunajskega vradnega časnika bojo po novi osnovi pri deželni sodnii v Ljubljani sledeči gospodje svetovavci: L. Kunšic, A. Schmalz, J. vitez Lendenfeld, Jan. žl. Schiwitzhofen, dr. K. Kaiser žl. Trauenstern kot državni pravdnik, A. Müller, Jož. Vesel, Ed. Bruner, in Ed. žl. Strahl; — sledeči bojo tajniki: Jan. Petrič, Jan. Heinriher, Jan. Kaprec, Jan. Hanser in dr. H. Martinak; — sledeči pa adjunkti: Jan. Ogrinc, Jan. Žurga, Jož. Jagrič, dr. A. Schöppl, Ig. Guzeli in And. Sadler. — Pri okrožni sodnii v Novem mestu bojo sledeči gospodje svetovavci: Jošt Schrey žl. Redlwerth, Jan. Perko, Aug. Schnediz, K. Raab (z naslovom deželni sod. svetovavcov) in pa dr. Ern. žl. Lehman kot državni pravdnik; — sledeča bota tajnika: R. Čuber in Jan. Burger kot derž. pravd. namestnik; — sledeča pa adjunkta: Weigh. Gandini žl. Lilienstein in Vil. baron Rechbach. — Za tajnika in derž. pravd. namestnika pri komitatski sodnii v Satorallya-Ujheli na Ogersko pride naš rojak dr. Andrej Vojska.

Novičar iz mnogih krajev.

Po višjem sklepu od 16. t. m. bojo 30. dan prihodnjega mesca okrajne poglavarstva (Bezirkshauptmannschaften) in sodnije perve stopnje na Štajarskem, Krajnskem in Koroškem nehale in nove okrajne oblastnije v djavnost stopile. — C. k. ministerstvo je 25. t. m. razglasilo pravila, kako se ima pri kasah z vplačili deržavnega posojila ravnati; 4. §. tega razglasa pravi: da je vsakemu na voljo dano, tisto versto (kategorijo) obligacij na znanje dati, ktere imeti želi, in na plačila v obrokih (brištih), ki se brez ostanjka ne dajo

z obligacijami poravnati, toliko doplačati, da celo plačilo ravno toliko znese kolikor obligacija ali obligacije, ki jih dobiti želi. — Na železnicah v Galiciji dela zdej 15.000 vojakov. — Iz Krima še zmiraj ni nič novega. Časnikarji si že močno glave ubijajo, kako je to, da se tako dolgo nič ne zvé, in ne zapopadejo, kaj ima to pomeniti, da od 14. t. m. ni nobene novice iz Eupatorie, ker odtod čez Varne telegraf v 3 dneh, parobrod in železnica pa čez Marseil v 8 pa tudi v 7 dneh lahko novice v Pariz donasa. — En oddelk Lüdersove armade je ukaz prejel, urno marsirati v Krim. — Pisma iz Odese do 19. t. m. tudi še ne omenijo od nobenega napada na to mesto. — Poveljniku austrijske armade v Valahii je ukaz došel od cesarja, naj ne brani turški armadi, ako bi po povelju Omer-pašata čez Galac in Ibrailo hotla vojsko zoper Ruse začeti. Omer-paša ima svoje glavno stanišče spet v Ruščuku; turška armada bo v podonavskih terdnjavah na obéh bregovih Donave čez zimo ostala. — 12. t. m. je austrijski minister unanjih oprav poslal pismo austrijskemu poslancu v Petrograd, v katerem mu naroča: naj pové rusovskemu ministru, da austrijski cesar obžaluje, da je car Nikolaj naravnost brez resnega pretresa zavergel tiste 4 terjatve angleško-francoske vlade, ki so edina podlaga za sklep mirú, — da pa misli, da bo zamogel v bolj pripravnem času ponavljati te prizadeve za mir, kakor je potrebam Europe in svojega cesarstva dostojen. — Nekteri hočejo vediti, da velika nova nabera vojakov v zapadnih deželah Rusovskega, po kteri bo rusovska armada za 250.000 mož pomnožena, in marsiranje garde v Varšavo pomeni žuganje rusovske vlade austrijski.

Slovo planinarja *).

Koljka žalost me prešine,
Kader spomnim se na to,
Da bom mogel od planine
Dans vzeti že slovo.

Rožce že so ocvetele,
Solnce pred gré za goro,
Tice pevke odletele,
Čbele redko kaj bero.

Rožce zalo ste cvetele.
Mi dišale preljubo, —
O! zakaj ste mi zvenele
Al vas več na dan ne bo?

Vém, da brije čez grebene
Sever vedno bolj merzlo,
Da ste reve osmojene, —
Ravno to me žali zlo.

Tice, ki ste prepevale,
Čbelce brale med skerbno,
Kam li, kam ste se podale,
Jel' vas več nazaj ne bo?

Vém da z bale ste se zime;
Da b' je nikdar, oj, ne blo!
Ste podale se v doline,
Kjer je vedno le toplo.

Koča spet boš zapušena,
In studenček tudi ti,
Plana s snegom zamedena,
Da pomlad te prebudí.

Ko pa zima zopet mine,
Plana vela zelení,
Bom zapustil stan doline,
Saj brezkončna vendar ni!

Čez planino ni ga kraja,
Ona le me zveselí;
Ko izgnanega iz raja,
Ta ločitva me skelí.

Ti pa čeda mi zročena,
Ki sem pasel te vestno,
Da boš lepa in rejena,
Pojdi, pojdi za manó!

V. Kurnik.

*) Tudi ta pesmica je preprosta cvetlica rodoljuba, ki se bolj z rokodelstvom kakor s pesništvo pečá; vendar ga žene serce včasih kako domačo zapeti. Naj jo castiti braveci „Novic“ sprejmejo prijazno! Vred.

Stan kursa na Dunaji 28. septembra 1854.

Obligacije	5 %	84 1/4 fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	85 1/2 fl.
deržavnega	4 1/2 %	73 1/4 "	Windišgrac. " " 20 "	29 1/4 "
dolga	4 %	65 1/4 "	Waldstein. " " 20 "	28 3/4 "
	3 %	51 "	Keglevičeve " " 10 "	10 1/4 "
	2 1/2 %	41 1/2 "	Cesarski cekini.	5 fl. 32
Oblig. 5 % od leta 1851 B	95	"	Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 13
Oblig. zemljiš. odkupa 5 %	74 1/2	"	Suverendor	16 fl. 20
Zajemi od leta 1834	224	"	Pruski Fridrihsdor	9 fl. 50
" " 1839	132 5/8	"	Nadavk (agio) srebra:	
" " 1854	96 3/4	"	na 100 fl.	18 3/4 fl.

Loterijne srečke:

V Terstu 27. septembra 1854: 21. 29. 83. 17. 42.

Prihodnje srečkanje v Terstu bo 7. oktobra.